

చరిత్ర మలిచిన నిత్య చలనశీలి బాలగోపాల్

- బి. రామకృష్ణ

నిరంతర అధ్యయనం, సామాజిక విషయాలపై విప్పిటికప్పుడు లోతైన విశ్లేషణలు, పల్లె పల్లెకు, వెళ్ళి ప్రజలతో మాట్లాడటం, నిర్భీతిగా పోలీసులతో, పాలకులతో పోట్లాడేతత్వం, పొగడ్డలకు విమర్శలకు లొంగక తాను విశ్వసించిన దాని కొరకు తుదకంటూ నిలబడటంలాంటి ఉన్నత విలువలను తనలో నింపుకుని కదిలిన బాలగోపాల్ నుండి ఈ సమాజం ఎంతో నేర్చుకోవాల్సి ఉంది.

ప్రపంచ సమాజంలో ప్రభావశక్తులుగా తక్కువ మంది ఎదుగుతారు. వారి చింతన, కార్యాచరణ సమాజంలో నుండి సమాజంపైకి విస్తరించి దాన్ని చలించ చేస్తూ, కుదిపేస్తూ, నిత్యవైతన్యాన్ని నింపుకుంటూ బలమైన ముద్రలు వేసుకుంటూ పోతుంది. ఒక్కో సామాజిక దశలో, చారిత్రక సందర్భాల్లో సమాజం తనలో పరివర్తన కొరకు బహుకొద్ది మందిని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. మానవీయ విలువలను విద్వంసంచేసేవారిని, వాటిని సమున్నతంగా ఎత్తిపట్టేవారిని, పరస్పర వైరుధ్యాలను ఏక కాలంలో అస్థిత్వంలోకి తెస్తుంది సమాజం. అసలు సమాజమే వైరుధ్యాల పుట్ట. ఆ వైరుధ్యాలు ఎలా పరిష్కరింపబడతాయనేది ముఖ్యమైనది. ఈ ప్రక్రియ నిరంతరమైనది. ఒకటి పరిష్కరింపబడితే మరొకటి, అదిపరిష్కరింప బడితే ఇంకొకటితలెత్తి మానవసమాజం ఉన్నత మానవీయ విలువల కొరకు పరుగులు, నడకలు, నత్తనడకలు, గొంతులలో ఏదో ఒకటి లేదా కొన్నింటితో ముందుకు సాగిపోతుంటుంది. అలాంటి సామాజిక పరిణామ క్రమంలో అస్థిత్వంలోకి వచ్చిన ఉన్నతమానవుడు బాలగోపాల్.

సామ్రాజ్యవాదం విస్తరిస్తున్న సమయంలో, అది సకల మానవాళికి పెనుముప్పు వినాశనం వైపుగా కదులుతున్న సందర్భంలో సరిగ్గావ్యతిరేకంగా సాగిపోయిన వ్యక్తి బాలగోపాల్, సామాజిక చలన సూత్రాలను అర్థం చేసుకుంటూ, వాటికి నిత్య అనుభవంలో పుటం పెడపుతూ సత్యాన్వేషణ గావించిన మేధోసంపన్నుడు బాలగోపాల్.

ఎంతోమంది అంతరంగాలను స్పృశిస్తూ, కదిలినస్తూ, సాగిపోయిన, సాగిపోతున్న చరిత్ర సృష్టించిన సృజనశీలి. తాను ఎంచుకున్న మార్గంలో లోతుల్లో కెళ్లి, మరింతగా లోలోతుల్లో చేరి విభిన్న శైలితో కదిలి పోయిన చెరగని ముద్ర అతనిది. గ్రామస్థాయినుండి జాతీయస్థాయిలో హక్కుల ఉద్యమ చైతన్యాన్ని ఎత్తిపట్టినవాడు. నక్కలైట్లను బూటకపు ఎన్కోంటర్లలో చంపడాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చే క్రమం నుండి పౌరహక్కుల ఉద్యమాన్ని సమాజంలోని భిన్న ఆధిపత్యాలను హక్కుల దృక్కోణంలో విశ్లేషించాడు. అది కులం, మతం, కరువు, ఫాక్షనిజం, లాకప్ మరణాలు, పురుషాధిక్యత, వరకట్ట చావులు ఏవైనా సరే మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలో వాటి పాత్రను ఘోకన్ చేసాడు. వాటిని వెలుగులోకి తేవడంతోపాటు హక్కుల ఉద్యమ పరిధి విస్తృతికి ఓ రకంగా కేంద్రబిందువయ్యాడు. ఆ క్రమంలో సమాజం నుండి

హక్కుల ఉద్యమంపైకి వస్తున్న అనేక సవాళ్లకు సమర్థవంతంగా సమాధానం చెప్పగలిగాడు. రాజ్యాంగంలోని విలువలైతేనేమి, సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమాల ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్షలకు, డిమాండ్లకు మద్దతు కూడ గట్టే ప్రయత్నంలో హక్కుల ఉద్యమానికి తాత్విక ఆధారాలను అవిష్కరించే దిశలో తీవ్రంగా కృషి చేసాడు.

వ్యక్తిగత, సామాజిక విలువలు, బాధ్యతలు, సృజనాత్మక ఆలోచనలు, తాత్విక చింతనలు, మేధోపర విశ్లేషణలు, వృత్తిపరమైన నిజాయితీ, కుటుంబపర విలువలు, నిబద్ధత, నిరాడంబరత్వం, సాధారణ మనిషి, అసాధారణ అరుదైన వ్యక్తిత్వం. కార్యకర్త, నాయకుడు, మేధావి, సమాజంలోని ఉన్నత విలువలు అన్నింటిని ఒకచోట చేరిస్తే అందులో నుండి అలలు అలలుగా, తెరలు తెరలుగా కదలాడుతూ కనిపించే చిత్రమే బాలగోపాల్, నిజంగా ఇదెంత ఆశ్చర్యం చరిత్రలో ఒక అద్భుతం.

నిరాడంబరత్వం, నిజాయితీ, తన ఆలోచనలకు కార్యరూపం ఇవ్వడంలో కనపరిచిన అనన్య సామాన్యమైన కార్య దక్షత, దీక్ష అతన్ని ఇంట్లో కూర్చోనివ్వలేదు. కుర్చీ మేధావిగా మిగలనివ్వలేదు. కడుపులో కుండ కదలకుండా మేధో విశ్లేషణలు చేయనివ్వలేదు. రాతకాడుగా, మాటలకారుడిగా, మీడియా మేధావిగా అతన్ని కట్టి పడేయలేదు. వీటన్నింటిని అధిగమిస్తూ పల్లె పల్లెకూ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు గురౌతున్న జన సమూహాల వద్దకు చేరిపోయాడు. మితభాషిగా అనిపించేవాడు కాని, జనం మనస్సుల్లో ఎప్పుడూ మాట్లాడేవాడేనేమో అనిపిస్తుంది. అలా కాకుంటే హక్కుల ఉల్లంఘనలు జరిగినపుడు ఎందరికో ఎందుకు బాలగోపాల్ గుర్తుకొస్తాడు? అమితమైన మేధో సంఘర్షణలతో సమన్వయ మూలాలను వెతకడంలో నిత్య కృషివలుడయ్యాడు.

ప్రజల మధ్య ప్రజలకొరకు సాగిపోయిన సాధుజీవి, నిర్బంధాలు తరుముకొచ్చి, చుట్టు ముట్టినప్పటికీ వాటిని అధిగమిస్తూ అపహాస్యం చేశాడు. ఎవరెప్పు శిఖరమై తనపై దాడులను లెక్క చేయలేదు. అతిసాధారణంగా కనిపించే అసాధారణ ప్రతిభాశీలి. కిడ్నాప్ కు గురై, పోలీసుల దాడులు ఒకవైపు, అక్రమకేసులు, జైళ్లు, తన సహచరులు జాపాలక్తురెడ్డి, గోపిరాజన్న, రామనాథం, ప్రభాకర్ రెడ్డిల హత్యలు అన్ని తన ముందే, తన చుట్టే జరుగుతున్నప్పటికీ వెనుకడుగు వేయలేదు. మరింత కార్యోన్ముఖుడిగా ముందుకు పయనించాడు. అందువల్లనే నేడు అతడు ఒక బలమైన హక్కుల గొంతుకగా ప్రజాస్వేచ్ఛ

అందరినీ ఒప్పించగలిగాడు. తన సిద్ధాంతపర ఆలోచనలతో విభేదించే సోదర హక్కుల సంఘాలు, విభిన్న నేపథ్యాల సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమాలు, నిత్యం తనను వ్యతిరేకించే పోలీసు అధికారులు, పాలకవర్గ ప్రతినిధులు సహితం అతన్ని అభిమానిస్తున్నారు, గౌరవిస్తున్నారు అంటే, అతని ఆచరణ నిబద్ధతలకు అది తిరుగులేని సాక్ష్యం.

తన ఆలోచనల వట్ల స్పష్టత కలిగి, నిత్య అధ్యయనం, ఆచరణతో ప్రజల మధ్య నిరాఘాటంగా నిబద్ధతతో పని చేసుకుంటూ పోయాడు. తక్కువ మాట్లాడినా, ఎంత అవసరమో అంతే మాట్లాడే మాటల పాదుపరి. ఎక్కువ మాట్లాడి సమయం వృథా చేయడం అతనికి ఇష్టం ఉండేది కాదేమో. ఆ సమయంను అధ్యయనానికో, మరింత సృజనశీల ఆలోచనలకో కేటాయించుకునే వాడేమో! అంతర్ముఖుడిగా, ముఖావంగా కనిపించే బాలగోపాల్ పకపకా నవ్వుడాన్ని స్వయంగా చూసిన అనుభవం నాకున్నది. తస్మిమానసీనోపై మజ్జనీ ఎమ్మెల్యేలు చేసిన దాడికి వ్యతిరేకంగా 'మహిళా చేతన'వారు హైదరాబాద్ లోని ప్రెస్ క్లబ్ లో సభను ఏర్పాటు చేసారు. అందులో బాలగోపాల్ ఒక వక్త. నేను మాట్లాడుతూ అర్థం లేని సంప్రదాయాలు ఎంత తెలివి తక్కువగా ఉంటాయో చెప్పతూ ఒక హాస్యంతో కూడిన కథను చెప్పాను. అది విన్న బాలగోపాల్ పక పకా నవ్వుడం చూశాను. బాల్ గోపాల్ జోకులు వేస్తాడని, నవ్వుతాడని మిత్రులు అంతకుముందే చెప్పిన మాటలు నిజమని నాలో నేను అనుకున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘంలో అమరులపై ఒక డాక్యుమెంటరీ తీసే సందర్భంలో బాలగోపాల్ ను కలిసాను. అప్పుడు అతనిలో మధ్యతరగతి తండ్రిని, అతను పాటించే ఖచ్చితమైన టైంసెన్స్ ను ప్రత్యక్షంగా చూశాను. రెండేళ్ల క్రితం 11.10.2007న బాలగోపాల్ ను వీడియో ఇంటర్వ్యూ చేయడానికి ఆయన ఇంటికి వెళ్లాను. సాయంత్రం ఆరు గంటలకనుకుంటూ రమ్మన్నాడు. ఎంత సమయం పడుతుంది అని అడిగితే ఒక గంట పట్టచ్చు అన్నాను. నన్ను ఇంతవరకు ఎవరూ గంటసేపు ఇంటర్వ్యూ చేయలేదు. అంత సమయం పట్టదులే అన్నాడు. ఎ.పి.సి.ఎల్.సి రాష్ట్ర కార్యదర్శి శేషయ్య, మరియు ప్రాఫెసర్ హరగోపాల్ ల ఆలోచనలను పంచుకుని రూపొందించుకున్న ప్రశ్నలు. నా వద్ద చాలానే ఉన్నాయి. త్వరగా వెళితే సమయం కలిసి వస్తుండను కుని 30 నిమిషాల ముందుగానే వెళ్లాను. కూర్చోమని చెప్పి లోపలికి వెళ్లాడు. కాని సరిగ్గా ఆరుగంటలకే వచ్చాడు. ఆ సమయంలో అతని కొడుకుచే తెలుగుపాఠం చదివించడం విన్నాను. అక్షరాలు, పదాలను వత్తి పలికిస్తున్నాడు. ఉచ్చారణ దోషాలను సవరిస్తూ బోధిస్తున్నాడు. అప్పుడు ఆ అబ్బాయి వరీక్షలకు సిద్ధమవుతున్నాడని బాలగోపాల్ మాటల్లోనే

తెలుసుకున్నాను. మధ్య తరగతి తల్లి తండ్రుల వలె తన కుమారున్ని చదివించుకోవడం చూసి నేను ఒకింత ఆశ్చర్యపోయాను. 1991లో వరంగల్ లో పోలీసు మూకలచే కాల్చినపబడ్డ ఎ.పి.సి.ఎల్.సి. నాయకుడు నర్రా ప్రభాకర్ రెడ్డి పేరులోని 'ప్రభాకర్ అర్థం వచ్చేలా తనకొడుక్కి ప్రభాత్ అని పేరు పెట్టుకున్నారని ఆరోజు బాలగోపాల్ చెప్పాడు. సరిగ్గా ఆరు గంటలకు ఇంటర్వ్యూ మొదలు పెట్టాం. నేను వేసిన ప్రశ్నలకు సూటిగా, స్పష్టంగా క్లుప్తంగా సమాధానాలు ఇస్తూ పోయాడు. అలా సరిగ్గా గంట దాటింది. ఇంటర్వ్యూ పూర్తయ్యాక మొత్తం మీడ నీవు నాచేత గంటపాటు ఇంటర్వ్యూ తీసుకున్నావు కదా! అన్నాడు.

ఎ.పి.సి.ఎల్.సి రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శిగా ఉంటూ వరంగల్ వీధుల్లో పోస్టర్లు వేసేవాడని విన్నప్పుడు మేధావులు సహితం పోస్టర్లు వేస్తారా? అని అనుకున్నాను. వక్రలుగా వచ్చేవారు. మేధోపన్యాసాలు చేసే వారు కిందిస్థాయి పనులు చేస్తారనేది నా అనుభవంలో ఇప్పటికీ కూడా ఆరుదైన విషయమే. నేను ఇంటర్, డిగ్రీ ఆపై చదువులు చదివే రోజుల్లో (1983-91)నన్ను అధికంగా ప్రభావితం చేసిన అతి తక్కువమందిలో బాలగోపాల్ ఒకరు. అతని ఉపన్యాసాలు వింటుంటే తొలుత అర్థం అయ్యేదికాదు. చాలా స్పీడ్ గా మాట్లాడే మాటలను అందుకోవడం కష్టంగానే ఉండేది. ఎంతో సావధానంగా వింటే గానీ తెలిసాచ్చేది కాదు. అప్పటికే అతనికి మార్క్సిస్ట్ మేధావిగా పేరుంది. అతని సింప్లిసిటీ, ఆచరణ, పని విధానం గురించి మిత్రుల ద్వారా విని ఉండటం చేత అతనంటే గౌరవభావం ఏర్పడింది. ఒక రకంగా చెప్పాలంటే నాకు బాలగోపాల్ Inspirer. నేను 1997లో పౌరహక్కులసంఘంలో చేరినప్పటికీ బాలగోపాల్ తో ప్రత్యక్షంగా సన్నిహితంగా మాట్లాడింది మాత్రం అతను మానవ హక్కుల వేదిక ఏర్పాటు చేశాకే. అతను ఎ.పి.సి.ఎల్.సిలో ఉన్నప్పుడు అతనితో కలిసి కొంతకాలమైనా పనిచేయలేక పోయాననే భావన నాలో ఉండిపోయింది. పని నిబద్ధతలో, కార్యాచరణలో, నిస్వార్థంలో, మేధో విశ్లేషణలలో, అధ్యయనంలో, వృత్తి నిబద్ధత నిజాయితీల విషయంలో సీరియస్ గా ఆలోచనలు వచ్చినప్పుడు నాకు స్ఫూర్ణకు వచ్చే వ్యక్తి బాలగోపాల్. ఒకప్పుడు, ఇప్పుడు కాన్వెన్ కీపర్ గా నిలిచిన బాలగోపాల్ కు జోహార్లు.

నిరంతర అధ్యయనం, సామాజిక విషయాలపై ఎప్పటికప్పుడు లోతైన విశ్లేషణలు, పల్లె పల్లెకు, వెళ్ళి ప్రజలతో మాట్లాడటం, నిర్భీతిగా పోలీసులతో, పాలకులతో పోట్లాడేతత్వం, పొగడ్డలకు విమర్శలకు లొంగక తాను విశ్వసించిన దాని కొరకు తుదకంటూ నిలబడటం లాంటి ఉన్నత విలువలను తనలో నింపుకుని కదిలిన బాలగోపాల్ నుండి ఈ సమాజం ఎంతో నేర్చుకోవాల్సిఉంది.

**రాబోయే సంచికలో వరదలు ప్రకృతి భీభత్సం
ప్రభుత్వ బాధ్యతపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు ప్రచురిస్తున్నాము.**